

KRÖNIKA 1949

SLÄKTFÖRENINGEN SÖDERBAUM

Till släktföreningens medlemmar

När jag nu iordningställt min tredje årskrönika, blir detta också min sista. Hädanefter kommer Bo Söderbaum, som har adressen: Vänersborgsvägen 21, Johanneshov, att handha detta arbete, varför Ni alla ombedjas sända Edra meddelanden och bidrag till honom.

Förra året uppvaktade släktföreningen vid två 75-årsdagar. Det gällde Gustaf Asplund och Wilhelm Söderbaum. Greta ger oss en skildring av den senare högtidsdagens förlopp. Därutöver bör anmärkas att Wilhelm av släktföreningen fick mottaga ett inbundet exemplar av Släktbokens första del, på vilket var tecknat ett förslag till släktvapen, som Wilhelm tidigare diskuterat med riksheraldikern. Vapnets nedre del visar en gul kvarnsten och i det övre partiet finnas två korslagda gröna lagerkvistar.

Förutom de sedvanliga ingredienserna återfinna Ni i denna krönika ett par nya inslag. Dels har jag tagit med ett par nästan 100-åriga brev, som äro skrivna av min farfar och av min morfars far. De ge oss starka belägg för att vi nu leva under andra förhållanden. Ur det första släktmöteprotokollet har jag saxat en bild av Söderbaumiska släkten år 1828 och som utrikeskrönika medföljer ett utdrag ur brev från Ernst Söderbaum, Chicago, vilken är tredje son till krigsrådet Carl Söderbaum. Vidare har jag introducerat en idrottsida, vilket väl får anses vara tidsenligt.

När jag nu överlämnar krönikan vädjar jag till Er alla att tänka över om ni inte skulle kunna berika följande krönikor genom att samla släkttinnet både från gången tid och från Edra egna dagar.

Motala i maj 1950.

Carl Emil.

Släktmötet

Tre år, ett förkortat lustrum, hade gått till ända och det var på nytt dags att samlas till släktmöte, som skedde lördagen den 5 november 1949 på Strand Hotell, där vi trivts tillsammans så många gånger tidigare.

Det var fyrtiofyra som följt kallelsen. De i Stockholm bosatta hade som vanligt ganska mangrant kommit och bland de mera avlägset boende märktes främst förste hedersledamoten, doktor Wilhelm i Tällberg. Den Sandqvistska släktgrenen representerades av Gunnar Hällén med maka från Örebro samt av Gustaf och Signe Asplund.

Kommendör Halvar kunde denna gång icke närvara personligen och låta oss lyssna till hans pipas »klart skepp», men vi gjorde honom till hedersledamot i släktföreningen, därmed hugfästade vår tacksamhet för hans långa, trägna och gagnande verksamhet som föreningens ordförande, vilken post han nu på grund av ålder och mindre god hälsa ville lämna.

Undre doktor Gunhilds vice ordförandeskap höllo vi alltså de stadgeenliga mötesförhandlingarna.

Presidiet fick för perioden 1950–1953 efter vederbörliga val och omval följande sammansättning:

Ordförande:

Kraftverksdirektör Carl Emil Söderbaum, Motala.

Styrleseledamöter:

Doktor Gunhild Söderbaum, Stockholm.

Direktörsassistent Jan Söderbaum, Stockholm.

Fru Margit Kaijser, Eskilstuna.

Jur. kand. Bo Söderbaum, Stockholm.

Styrelsesuppleanter:

Doktor Åke Söderbaum, Varberg.

Doktor Per-Olof Söderbaum, Örnsköldsvik.

Ingenjören Carl Gustaf Söderbaum, Stockholm.

Revisorer:

F. Expeditionsföreståndare Sven Deurell, Stockholm.

Banktjänsteman Hjalmar Berg, Stockholm.

Revisorssuppleant:

Direktören Karl Erik Söderbaum, Rönninge.

Efter själva mötesförhandlingarna förevisade Carl Emil tre gamla porträtt. Det var först stamfadern Petter Söderboms porträtt, varav en reproduktion finnes å sid. 38 i Wilhelms släkthistoria. Vidare var det porträtt av dennes son Petter Söderbaum och hans hustru Charlotta Augustina Boivie. Dessa tre porträtt, som äro målade år 1805 hade Carl Emil fått i gåva av doktor Gunhild, som i sin tur fått dem av fru Hanna Söderbaum. Om dessa porträtts ursprung och tidigare öden är ingenting känt och målarens signatur har icke kunnat tydas.

Jan, den om föreningens ekonomi alltid ömmande, be-gagnade tillfället att tala för att flera av de yngre och yngsta måtte anmälas såsom aktiva medlemmar för att föreningen på så sätt skulle få större medlemsintäkter. Penningbehovet är stort, sade han då man nu planlade utgivandet av andra delen av Wilhelms släktbok. Denna vädjan om nya aktiva medlemmar blev också hörsammad.

Man samlades därefter omkring middagsbordet och sedan en mindre mordbrand i de angränsande lokaliteterna släckts och alla dörrar stängts till förhindrande av hälsovådligt drag blev stämningen runt bordet hjärtlig och gemytlig.

Carl Emil hälsade gästerna välkomna och uttryckte sin glädje över att den Sandqvistska släktgrenen denna gång blivit representerad. Detta släktmöte, yttrade Carl Emil vidare, kunna vi betrakta som föreningens tjuguarjubileum. Det var nämligen år 1928 som släkten efter rektor Per Hjalmar, professor Henriks, häradshövding Hennings och doktor Wil-

helms kallelse första gången samlades till konstituerande möte på hotellet Gillet i Stockholm. Det möte, till vilket vi nu samlats, faller alltså närmast det jämna jubileumsåret 1948. Styrelsen har koncentrerat sitt arbete på att celebrera jubileumsåret med att från trycket utgiva första delen av släktboken. Jag är säker på att jag uttryckte allas tankar, när jag i detta sammanhang framför ett hjärtligt tack till Wilhelm för all hans osparda möda och för det vällyckade arbete, som han givit oss och som han givit släkten Söderbaum för att i all framtid kunna överblicka släktens första två hundra år.

Carl Emil talade vidare för de sex kända generationerna, som vi ha före oss i tiden och bad oss ägna vår eftertanke åt vad dessa generationer betytt för oss och att vi icke skulle rädas för att använda känslan och tron, där vi ej med förnuftet kunde fatta denna innebörd.

Doktor Wilhelm tog därefter till orda och yttrade följande:

»Då släktföreningen nu är samlad, känner jag mig manad att till styrelsen framföra ett tack för att den anslagit medel till tryckningen av den släktkrönika, vartill jag utarbetade stommen under 1920-talet, men som sedan av skilda anledningar fått vila. Det har ansetts ändamålsenligt att uppdelade dess utgivande i etapper och första delen har nyligen utkommit och utdelats till föreningens medlemmar. För alla de vänliga ord jag fått mottaga från skilda håll beder jag också att få säga ett tack — de vittna om, att arbetet ej varit förgäves, och att intresset för släktens liv är levande bland släktingarna. Jag vill även påpeka, att jag ej varit ensam; en god hjälp har givits av tryckeriet liksom av min broder Calle. Tack!

I detta sammanhang kan jag ej heller underlåta att framhålla den betydelse som släktföreningen både bör och kan hava som en förmedlande länk mellan oss alla i nutiden. I äldre tider — och ännu fram mot slutet av 1800-talet — var släkten ej större och dess bosättning ej mera spridd, än att alla släktingarna kände varandra, och kanske alla hade sett varandra. Vid föreningens stiftande för ett tjugotal år sedan funnos ännu bland oss åtskilliga av denna äldre generation, för vilka intet behov av en släktförening kanske ursprungligen känts, men vilka dock hade varit vittnen till tidens utveckling och både för sig själva och för den uppvuxna yngre generationen insågo behovet av en förening. I släktkrönikans första del har försök gjorts att påvisa, hurusom och på vad sätt de olika släktmedlemmarna sökte stödja och hjälpa varandra under livets olika besvärligheter. Det skedde in natura och genom råd och relationer, kanske i vida större omfattning, än vad som kunnat påvisas till följd av den förtegenhet, som i äldre tid rådde mellan de olika generationerna. Tyvärr försummade de yngre att utfråga de äldre om gångna dagars liv, och då vi nu skåda omkring oss och känna saknaden av så många kära ansikten i vår krets, måste även vi erkänna oss medskyldiga i denna försummelse. Här har släktföreningen en stor uppgift att fylla genom att ej blott förmedla den personliga bekantskapen släktmedlemmarna emellan, i och för sig viktig nog sedan de nutida kommunikationerna spritt släkten över ett vida större område än norra Uppland, utan jämväl att uppteckna och bevara icke enbart genealogierna som förut fått sökas i arkiv av olika slag, utan även av tidstypiska eller familjärt specialbetonade händelser i släktens liv och leverne. Även om personliga utfrågningar aldrig fullt kunna ersättas av annan forskning kan på så sätt material samlas till en tid efter annan behövlig komplettering av släktkrönikan.

Vi ha sett vår släkt arbeta sig uppåt från ursprunget i början av 1800-talet. Dess verksamhet har varit ägnad åt det pliktrogna arbetet, men några större insatser i länkandet av landets öden hava ej kunnat noteras, ja, knappast ens i det kommunala livets trängre krets. Den politiska läggning, som

utgör förutsättningen för ett sådant arbete, har tydligen ej nedlagts i släktens psyke och ej heller tillförts av främmande blod, men kanske kommer den dag, då medlemmarna av vår släkt komma att anlitas även på högre och ansvarsfullare platser än hittills, om nämligen släkten fortfarande kommer att besjålas av samma strävan som tillförne att nå uppåt och framåt — dock ej för egen fördel, men för att gagna fäderneslandet.

I förhoppning att släktföreningen därvid skall komma att stödja medlemmarna och giva dem eggande impulser höjer jag ett leve för vår släktförening och för dess syften; den leve.»

Gunnar Hållén framförde gästernas tack till dem, som stått för arrangemangen och burit dagens tunga. Han talade också för den Sandqvistska släktgrenen och framhöll dess tacksamhet för att släktbanden höllos samman.

Om det var någon som saknade dansen efteråt, som styrelsen i experimentellt syfte uteslutit, så fick i varje fall denna saknad inga märkbara uttryck. Att försöket slog väl ut äro vi nog alla ense om, ty det var mycket att prata om och många att prata med. Tiden försvann därför fort i den goda gemenskapens anda och sedan man ristat sitt namn i matrikeln, var det tid att begiva sig hemåt.

Bo.

Släktkrönika

Under året föddes inte mindre än fem pojkar, nämligen:

den 26 februari Per Olof Halvar Deurell, son till byråsekreteraren i Statens Järnvägar Nils Olof Deurell och Astrid född Söderbaum.

den 2 mars Per Erik Söderbaum, son till direktör Karl Erik Söderbaum och Britt född Lagergren, Rönninge.

den 22 mars Göran Christer Håkan Kaijser, son till överläkare Kurt Kaijser och Margit född Söderbaum, Umeå.

den 17 april Erik Gustav Söderbaum, son till förste driftsingenjören vid Svenska Skifferoljebolaget Johan Söderbaum och Anna-Margit född Högfeldt, Närkes Kvarntorp.

den 24 maj Anders Christian Berner, son till civilingenjör Fridthjof och Britt född Söderbaum, Göteborg.

*

Per Olof Söderbaum utnämndes till underläkare vid Örn-sköldsviks lasarett.

Gunnar Söderbaum lämnade den 1 april sin plats på Cellulosabolagets kontor i New York och flyttade till S. A. Hansen & Cappelin, Madrid.

Kurt Kaijser utnämndes till överläkare på barnavdelningen vid lasarettet i Eskilstuna från 1 augusti.

Carl Emil Söderbaum studerade i England nationalisering-
en av elkraftens produktion och distribution.

Wilhelm Söderbaums 75-årsdag

På Björkbackens gård i Tallberg rustades litet mera intensivt än vanligt till jul i år, då patron skulle fylla 75 år på självaste julafton. Snön kom i lagom tid för att kläda naturen i vinterns vackraste dräkt. Rimfrosten gnistrade, då vi på julaftons morgon tände de 75 julgransljusen i födelsedags-

tårtan, och ut kom en ungdomlig 75-åring med ett strålande glatt humör, trots den mycket tidiga timman, då Söderbaumar i allmänhet brukar ha mycket svårt att hålla ögonen öppna. Leksandskläderna var naturligtvis på, som vanan är i denna gård, då fest och helg stundar. Både min moster och jag uppvaktade och kramade om vår så högt älskade fader Wilhelm efter bästa förmåga.

Vår trogna hjälp för länge sedan under många år, Tätta, hade rest upp dagen före julafton för att hjälpa oss över helgen, och hon var naturligtvis med om morgonuppvaktningen.

Klockan började närma sig 8 och representanter för Tällbergs by väntades. Stort kaffebord stod färdigt med bl.a. de jättestora Söderbaumska julkusarna, och ute i köket kokade kaffet i den stora kopparpannan från Estuna prästgård. Marschallerna började tändas runt huset och utefter uppfartsvägen, och in kommer våra kära bybor med spelmän, blommor och presenter. Tal hölls av den äldste i församlingen, hemmansägare E. Blomkvist. Det var varma ord, som kom direkt från hjärtat. Så stämde fiolerna upp, rocksskörten och »tuppåtten» svängde i takt med musiken, och kaffet dracks i fröjd och gamman. En av spelmännen reste sig upp, tog fiolen och spelade en låt, som var särskilt komponerad dagen till ära. Det nästan kröp i skinnet på en, då man kunde utläsa naturens skönhet, och kornas skällor i fåbodskogarna! När den sista tonen förklingat gingo de hem var och en till sitt.

Det dröjde inte länge, förrän vännerna från Leksand och trakten däromkring kommo, även de med blommor, presenter och spelmän. Det var prosten Lindberg och kapten Gyllenhammar, som talade för de närmaste vännerna. Så kom Leksands Hemslöjdsförening, som representerades av folkskollärare E. Björkman, fröken Maria Bortas, Lisdaniels Olov Danielsson och den riksbekante spelmannen Carl Gudmundsson. Tal hölls av folkskollärare E. Björkman. Därefter kom turen till Tällbergs Byalag för hembygdsvärd, som representerades av folkskollärare E. Björkman och fröken Anna Johansson. Tal hölls av folkskollärare E. Björkman. En ung läkare, B. Rydenstam, härstammande från Norrköping, överräckte fina blommor och höll ett vackert tal. Sist men icke minst kom fru Clara Munktell, som på ett förtjusande sätt förde hela släktens talan.

På alla dessa varma och vackra tal svarade far på ett strålande sätt precis som i ungdomens vår! Han såg också ut som en yngling, där han stod i sin vackra Leksandsdräkt och med de goda ögonen lysande av värme, innerlig julglädje och tacksamhet, rörd över alla snälla, vänfasta människor, som hade kommit i håg honom denna dag!

Utifrån bygderna i vårt avlånga land kom det hjärtliga hälsningar i form av många vackra blommor och telegram.

Nu började magarna att knorra på samtliga, och vi tågade ut i köket på gammaldags vis för att doppa i grytan. Julljusen strålade emot oss, och vi tyckte, att de hänsovnas andar blickade vänligt emot oss genom de levande lågorna.

Julmaten smakade bra efter all kaffedrickning, och nu kom turen till »Per Mattsson» en gammal stänka av en, vari julbrygden blandats någon vecka tidigare. Den gick laget runt, efter att först ha kredensats av far i huset. Då Carl Gudmundssons hunger blivit något stillad, satte han flöjten till munnen och kysste ur den en särskilt komponerad låt till festföremålets ära! Än en gång förflyttades vi till de stora fåbodskogarnas stillhet, och intensiva arbete, glädje och vemod!

Så småningom avtågade alla våra trofasta vänner, och far fick ett par timmars välbehövlig vila, innan vårt privata julfirande tog sin början. Festligheter och uppvaktningar fortsatte sedan hela helgen igenom.

Greta.

Per Henrik Söderbaum död

Per Henrik föddes i överläkarebostaden vid lasarettet i Falun d. 24/2 1897 och lasarettbacken blev under hans barndoms- och skolår den centrala platsen i hans rörelseschema. Över den gick de första små promenaderna och sedan de allt längre och längre utflykterna. Läroverksstudierna avslutade han med studentexamen 1915 och på hösten samma år började han sina medicinska studier i Uppsala. 1918 var med. kand. examen avklarad och 1923 med. lic. En rad olika tjänstgöringar av kortare varaktighet avslutades med anställningar vid Sundsvalls Sanatorium och Bollnäs Lasarett. Hans första mera fasta befattning blev som provinsialläkare i Nås 1929. Denna plats utbytte han mot provinsialläkaretjänsten i Piteå 1938 i vilken befattning han kvarstod till sin död d. 10 april 1949.

Per Henrik var under hela sitt liv rätt svårt ansatt av sjukdomar: Danssjuka frestade på hjärtat, vatten i lungsäcken, ros, blindtarmsinflammation, njursten och slutligen de båda hjärtsjukdomar, som de sista åren tvang honom att taga långa sjukledigheter. Ingen kunde dock dessemellan ana att han hade att dragas med dessa belastningar utom möjligen av en viss forcering i hans framträdande. Hans humör var prima och han trivdes gott i vänners lag, där han tack vare ett mycket stort allmänintresse och många hobbies såsom fåglar, fjärilar, frimärken och konst alltid livligt deltog i tankeutbytet. Hans politiska intresse ledde honom fram till en stadsfullmäktigestol i Piteå. Man kan dock inte ta miste på att det var inom sitt läkarkall, som han vann den största framgången. När hans stoft efter jordfästningen i den gamla träkyrkan i Piteå som var fullsatt till trängsel fördes till järnvägsstationen kantade också stadens befolkning den väg där processionen drog fram. Kistan nedsattes sedan i fädernegraven på nya kyrkogården i Falun.

Carl Emil.

Söderbaumska släkten år 1828

Det första släktföreningsprotokollet har följande avslutning:

Så bänkade sig Söderbaummarne den 29 september 1828. Hur hade dagen förlöpt för 100 år sedan? Säkert kände de dåvarande släktingarne hvarandra alla till punkt och pricka, fast de ej voro församlade kring ett bord. Släkten räknade då 27 medlemmar, däraf 18, som buro eller burit släktnamnet, en ingift man och 8 barn och barnbarn af ingifta familjer. Stamfadern — mjölnaren — och hans hustru voro döda, och deras efterkommande spridda.

I *Snatrabodarne* satt hans äldsta dotter Cecilia vid ett torftigt bord. Enka efter byggmästaren Stojje hade hon detta år flyttat till *Snatrabodarne*, då hennes son Zacharias med hustru och en 2-årig son flyttat till *Österby bruk*.

På *Österväga gård* i Vendels socken satt mjölnarens andra dotter Maria Margareta med sina 4 döttrar, resp. 23, 18, 15 och 13 år gamla. Äfven hon hade nyligen ditflyttat från *Tobo bruk* sedan hon detta år blifvit enka efter en fattig bruksbokhållare.

I *Hillebola* samlade Augustina Charlotta Boivie, enka efter brukskassören Peter Söderbaum, sina 2 yngsta döttrar Lina och Nora — resp. 15 och 13 år gamla — kring ett torftigt bord; hon hade i »gratial» 66 Rr. 67 sk. B:o om året att lefva på jämte en del naturaförmåner. Hennes äldsta dotter Fredrika,

gift Caspolin kunde emellertid i Gefle glädja sig åt en lyckligare tillvaro med man och 2 döttrar, den ena 2 år, den andra ej årsgammal; hos henne vistades systemen Gustafva, 22 år gammal, som hushållsmamsell. Brukskassörens femte dotter vistades hos sin äldste broder Per-Isak. Denne var ungarl och bosatt på *Wesslands bruk* och till honom hade äfven nyligen kommit hans broder Carl. Brukskassörens bägge andra söner slutligen, Gustaf och Wilhelm, vistades vid akademien i *Uppsala*, där middagen utgjordes af ett glas mjölk och en sillstjärt till den torra brödbiten.

På *Tobo bruk* hade nyligen inflyttat mjölnarens andra son, Henrik, som där blifvit bruksbokhållare efter den aflidne svågern Pousette. Hans familj bestod af hustrun och 4 barn, resp. 8, 6, 4 och 2 år gamla; den yngsta dottern var ännu ej född

Tack vare förfädrens blygsamma och sträfsamma lif ha deras efterkommande den 29 september 1928 kunnat samlas till en splendid högtid.

Släkting! Klaga icke!

Norrköping den 5 okt. 1928.

Wilh. Söderbaum.

Gilladt och stadfäst

Malmö 8 okt. 1928

P. Hj. Söderbaum.

Två gamla brev

Det första brevet, som här skall återgivas, är skrivet 1868 av kyrkoherden Henrik Wilhelm Söderbaum i Forsmark till sonen, Per, som höll på att avsluta sina läkarstudier i Upsala. Det är skrivet på tunt papper av ordinärt format. Kuvertet utgöres av ett vanligt papper, som är hopviktt och hopfäst med ett sigill. Ett blått 12-öres frimärke är klistrat i övre vänstra hörnet och det är instämplat i Tierp. Utanskriften lyder:

Medicine Candidaten Högädle Herr Per Söderbaum *Uppsala*, (Uppl.).

Jag glädes hjertl. att Du ser slutet af Dina studier vid *Uppsala* allt närmare och med större förhoppningar. Tack för brevet och dess upplysningar. Nog önskar jag att kunna komma in och deltaga med Dig i Examensglädjen, om det ock blir för blott några timmar; men bra hindrad och ansatt af göromål är jag, hvartill kommer att Mina och Husby-bo skall hemtas i morgon i Östhammar, samt att den ena hästen är illa ansatt af qvarka. Gud styre.

Imellertid medsänder jag en fullmagt för Calle att lyfta folkskoleafgiften i Stockholm, hvaraf jag ville gifva Dig en försträckning af 100 R. och betala Calles 1/2-års ränta — Halfårsräntan på 1100 här har jag betalt, så att Du är klar för den räntan till den 15 ds.

Skulle omöjlighet blifva för någon af oss att komma, så lägg i ordning allt, som skall hem af sängkläder, lakan och handdukar, servietter, silfversked m.m. och min sommarrock, så att jag kan få hemta alltsammans med mej, när jag kommer på arfskiftet.

Då Du måste vara i Stockholm om Lördag är väl ej att tänka på hemresa förut; men Pingstafton går ångbåt från Stockholm till Öregrund, skall ingen tillbaka dit förrän den 2 på aftonen — Det är ock svårighet, ehuru välkommet Ditt besök här vore för och ibland oss.

Läkareplatsen i Rekarne härads lasarett och kurhus sökes före den 2 Juni hos Direktionen. Möjl. har den varit förenad med Eskilstuna likväl är der i staden särskilt Lasarett, men det kan ju hända, att nu önskas särskild läkare. En patron (Bruks) Noréus, som har sitt bruk (jag tror Tunafors bredvid Eskilstuna) är ock egare af Tummelsta gård i Ärila socken där Lasarettet och kurhuset tycks ha sitt läge —

Så snart Gyllander får svar ifrån prosten Ålund, skall jag meddela det, och kanske vore en resa Pingstdagen ditut lämplig och ett besök hos Noréus.

Umeå provincialläkartjenst är ock nu ledig från den 15 Maj. Ja; Gud hjelpe Dig.

Imellertid bör Du snart, möjligen om Lördag, göra uppvaktning hos Landshöfding Stråle i Stockholm eftersom han begärde det. Han träffas tidigt nog. — på morgon.

De hjertligaste helsningar och allas vår närvaro med Dig och bön för Dig.

Din Hulde

Pappa

d. 24/4 68.

Det andra brevet är skrivet 1854 av komministern i Hedvig Eleonora församling i Stockholm Nimrod Frunck till sin son Carl Mindor, som då var kadett på Karlberg. Detta brev är skrivet på efter våra förhållanden stort brevpapper, varvid sista sidan lämnats ren. Genom konstrik vikning har sedan denna sida blifvit brevetts ytersida och försetts med adress och sigill. Brevet har icke passerat postverket.

Stockholm den åttonde September
1854

Min älskade Mindor.

Redan tidigt i dag har jag till Gud upphöjt varma suckar och böner för din framtid, och din välgång. Och allt går dig väl, när du handlar efter *Guds och samvetets bud*; när du minnes dina föräldrars förmaningar och råd; *då*, förer du äfven en redlig vandell, och det är endast *så*, som du kan blifva lycklig här i tiden; — *så* — som du kan blifva salig i en bättre verld. Din Mamma har i natt varit illamående: och då Coleran går här, fast ej med så stora steg, anser hon det vara orätt att i dag begifva sig ut i köld och bläst. Att åka blifver oss så dyrt; och ehuru påkostande det är, att ej i dag få sluta dig i vår famn, anse vi det först vara orätt att i avseende till det svåra vädret, blottställa vår hälsa och för det andra att spendera så mycket på 3 timmar. Hellre må du i din sparböss lägga en del af dessa medel, som rätt använda, till nödvändiga utgifter skaffar både dig och oss, ett bättre nöje. Jag sänder nu Noter till dig, som direktör Ahlström uppköpt, och hvilka, efter hans bedömande skola vara både vackra och nyttiga. Jag har nyss, som simpel karl på Regimentet inskrifvit en Prestson från Upsala stift. Ack! om Du visste min son med hvilka känslor jag gjorde detta. Det var för mig mycket sårande men så går det, när ynglingen kommer ut i verlden och ej är vägledt af *Guds hand*. Jag hoppas du nu måtte vara bättre. — Vårda din hälsa och kom äfven ihåg, att du för denna, en gång skall ansvara. Om Söndag predikar jag här Högmässan: Collekten tillfaller Comminist-rarne: få se huru den slår ut sig. Om du hade tid att skriva några ord hem till svar med Lindmark, sågo vi det gärna. Nu sänder din mamma dig hvarjehanda småsaker: Axel har ej heller glömt dig 12 r sänder jag dig, att äta en god smörgås för, hos Bagaren. Om du om Söndag *afton* vill hafva någon vän med dig hem, så mycket gärna. Välkommen hem till middagen, men gå äntligen upp till *Svabis först*. Nu regnar det äfven: du ser således att vårt beslut var ganska

klokt. Städskan i Clara Skola har dött af Colera, så att skolan 2 dagar varit tillsluten. I dag är Axel där, och nu är han alldeles frisk i tån. Några goda Cigarrer har jag köpt dig, som du får begagna här hemma, ty att sända ut dem till Carlberg anser jag icke löna mödan. Dina syskon hafva hälsan med undantag af snufva, som Selma och Ida arbeta med. Just nu har elden kommit lös i Brädstaplarne vid Parken eller rättare Norrmalmstorget. Nu känner du nyheterna för dagen. Största och bästa nyheten för mig är att du i dag fyller 16 år; denna nyhet ehuru 16 år gammal, blifver för mig af högsta värde, då jag hoppas du ej glömmet mina ömma förmaningar, då jag vet, att du i dag, i en varm andäktig bön till Gud, anropar Honom om Hans Andes bistånd till alla dina företag; då jag känner, att du varm af kärlek för den Gud, som gaf dig lifvet, och för den Frälsare som saliggjorde detta lif, med rent samvete, bjuder till att fullborda din bana på jorden: öfvertygad härom, lefver och dör jag som din bästa vän, Din far — *Nimrod*.

De båda bresvkrivarnas djupt religiösa inställning är inte att taga miste på, men man ser också vilken vacker omsorg de ha om sina söner. Brevet ge också glimtar av interiörer och händelser, som torde ha allmänt intresse. Mottagarna av breven voro nästan jämnåriga och de blevo på gamla dagar goda vänner i Falun, där majoren Carl Mindor Frunck (f. 1838) blev överläkare Per Söderbaums (f. 1841) svärfar.

Ernst Söderbaum utvandrade

vid unga år till USA och slog sig ner i Chicago där han fick arbete vid Pullmanverkstäderna. Han köpte en villa vid 335 West på 108 Place. Denna villa har han tämligen egenhändigt byggt om, så att han själv och hans hustru Mildred har en våning på nedre botten under det att övre botten innehåller två små våningar »med alla moderna tings». Han konstaterar att byggnadskostnaderna stegrats med 100 % från 1933 till 1948 samt att bostadsbristen är mycket svår i Chicago. Han slutar sitt brev som är daterat 26/4 1950 med följande rader

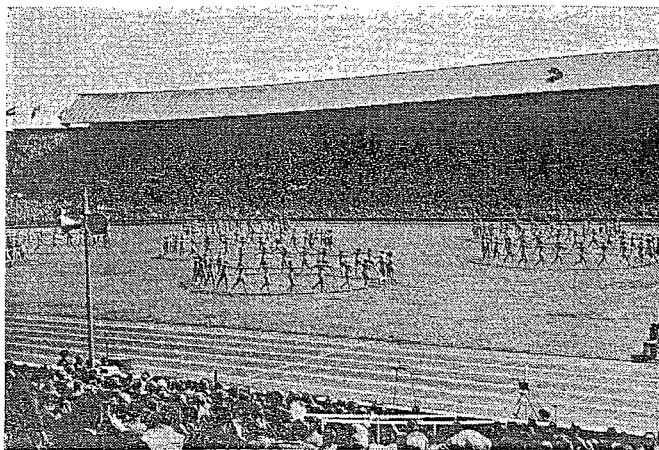
»Vi ha haft det ganska bra undantaget 1930—33 då det ej fanns något arbete att tala om. Vi voro lyckliga att vi ej förlorade vårt hem. De flesta av mina vänner och miljoner andra förlorade allt de hade. Många hade pengar i bankerna på sparkasseräkning och en inteckning på deras fastighet. När tiden kom att omsätta deras lån, fanns det ingen, som ville göra det, så de förlorade kanske ett \$ 5000 hem för en inteckning på \$ 1000. Vi hade ingenting i banken, men ett skuldfritt hem. I juli 1949 var jag pensionerad av Pullman. Alla, som var 65 år och över, fick gå. Jag var 67, de gav mig två år extra.

Mina hjärtligaste hälsningar

Ernest.»

Olympiaden i London 1948

Från den dagen då uttagningsprogrammet för de ev. deltagarna i masstruppen till Olympiaden i London, kom ut, följde det mig vart jag gick. Det tränades på alla platser och vid alla tillfällen, till slut kunde jag ha utfört rörelserna

i sömnen. Vid uttagningen, som för min del försiggick i Malmö, lyckönskade jag mig själv till all föregående träning, uttagningen var nämligen framför allt ett nervprov. Minsta osäkerhetskänsla skulle annars ha bringat mig alldeles ur fattningen, när jag stod ensam mitt på golvet och gymnastiserade inför 4 domare och en mängd gymnaster. Nu klarade jag mig så pass att jag efter en tid fick meddelande om att jag var med bland de lyckliga 200, som skulle få visa sig på Wembley Stadium.

Ja, så började den riktiga träningen av hela uppvisningsprogrammet efter grammofonskiva, dels ensam, dels tillsammans med övriga uttagna i Skåne. Den 31 juli samlades hela masstruppen i Göteborg och fick en gemensam träning, innan vi gick ombord på tre olika båtar för London.

Efter en härlig överfart hamnade så småningom hälften av den kvinnliga masstruppen (däribland undertecknad) i en skola i Kingsbury, en station efter Wembley. Som många andra engelska skolor höll sig denna med en stor gräsplan, där vi hade en utmärkt träningsplats. Andra hälften av truppen, som var inhyst i en annan skola, kördes till och från träningen av bussar, som bara hade det felet att de sällan passade tiden. Redan första dagen vi var i London började det att regna och fortsatte därmed de följande dagarna, alltså blev det träning i regn så gott som varje gång. Det var nog värst för pianot, som drogs ut på planen till varje träning och för den stackars pianisten, som satt med ett droppande paraply över sig. Båda klarade sig emellertid med glans och truppen blev alltmera samtränad under en utmärkt ledarinna, gymn.-dir. Ingrid Eriksson från Nyköping.

Den första uppvisningen gick av stapeln Maratondagen inför ett så gott som fullsatt stadion. Det hade regnat hela förmiddagen och vi var beredda att få göra en uppvisning i regn, men när vi tågade in bröt solen fram och lyste sedan under hela den svenska uppvisningen. Samma tur hade vi också vid den andra uppvisningen, som gjordes en av de sista dagarna i samband med fotbollsfinalen Sverige—Jugoslavien. — Det är svårt för en deltagande att säga hur uppvisningen lyckades, eftersom var och en var fullt upptagen av att klara sitt, men att döma av de flitiga applåderna och av vänliga lovord efteråt, blev uppvisningarna mycket uppskattade.

Dagen avslutades med en fest för alla gymnasterna var ingick medaljutdelning, då ledarna erhöill olympiadens medalj i silver och varje gymnast en minnesmedalj i brons.

Efter den första uppvisningen kunde vi ta det hela litet lugnare och fick då tillfälle dels till många besök på Wembley Stadium och dels till täta upptäcksfärder i storstaden London.

Brita Aae.

Med pulka och skidor i renlandet

Om händelsevis någon av släktföreningens medlemmar en dag i slutet av april 1949 satt på toppen av de drygt 2000 meter höga fjället Kátokjokkotjkaskasatjåtkko i Sarekområdet i norra Lappland och tittade ned i dalen, såg han nog ett litet svart band ringla sig fram därmere. Med en skarp kikare kunde han sedan ha upptäckt, att det var 5 män, som mödosamt släpade sig fram på skidor, dragande något efter som som på detta avstånd nog mest liknade likkistor. Denna underliga karavan utgjordes av det s.k. mustanggängets pulkaexpedition, i vilken undertecknad fungerade som en för ögonblicket i högsta grad aktiv ledamot. Mustangerna äro en samling friluftsinresserade stockholmare i 30-40-årsåldern, som under årens lopp svetsats samman i årliga fjällfärder i norra Lappland. Dessa färder ha efter hand tenderat att bli allt längre och mera ödemarksbetonade, vilket möjliggjorts genom ökade förberedelser både fysiskt och utrustningsmässigt samt framförallt genom det goda kamratskapet. Den nu aktuella expeditionen förbereddes ett halvår och gick till stor del genom samma trakter som den mycket omskrivna »jägarmarschen» sommaren 1949. Våra svårigheter voro dock delvis av annat slag än sommarsoldaternas på grund av snö, kyla och nödvändigheten att medföra pulka. Den färdiglastade pulkans vikt kom att ligga mellan 40 och 50 kg. Var och en som stått på ett par bakhala skidor kan lätt föreställa sig hur det känns att draga en pulka på slät mark. Hur förmiddelsen utvecklas när geografin börjar luta uppför på allvar skall jag ej försöka gå närmare in på. I nedförbackarna, som ju äro mycket sparsamt företrädda på långfärder, anmäler sig ytterligare nya problem. Varje litet gupp, som passeras av skidåkaren följs av ett kraftigt ryck i rotting-skaklarna när pulkan glider över motlutet. Just när man hämtat sig efter denna lilla överraskning, skjuter pulkan plötsligt fart och gör sitt bästa att placera skidåkaren med näsan mellan skidspetsarna. Vid åkning snett uppför eller nedför en sluttning kommer dessutom pulkan gärna i sladdning nedåt och uppför sig som en envis foxterrier, som just fått syn på en lockande lyktstolpe nere i dalen. Samtidigt som den alltså betar sig som ett levande och ganska illasinnat väsen kan man ändå inte låta bli att trivas med den. Pulkan utgör en direkt förutsättning för att man vintertid skall kunna ge sig ut i de nordliga ödemarkerna. Det är glest mellan stugor och kåtor och man vågar aldrig grunda en marschroute på blåögda förhoppningar att finna tak över huvudet. Snarare bör man räkna med att ej få se en enda byggnad i de trakter, det här är tal om. Antingen kunna de helt enkelt vara översnöade eller också kommer det en snöstorm och förstör all sikt. Nej, den verkliga trygghetskänslan kommer först med en pulka lastad med proviant, varma kläder och snöspade. Då kan man om det kniper bygga en igloo, en snögrotta eller någon annan form av snöbivack, använda pulkan som säng och sedan må som en prins även om det blåser småspik därute. I sådana situationer välsignar man samma föremål, som man tidigare samma dag sagt helt andra saker om. När en av mustangerna en morgon råkade tappa sin pulka utför en älvbrink rätt

ner i forsen och vi efter en del svårigheter lyckats bärga den, var hans enda kommentar: »Tja, hade någon av er gått och dragit på den här tröga uschlingen hela da'n igår hade ni gjort likadant.» Det är ett egendomligt faktum att på en långfärd är alltid den egna pulkan tyngst!

Skämtandet över pulkan som ett gudasänt straff tog sig f.ö. många galghumoristiska uttryck. En av de sista dagarna, när 30-milafärden nalkades sitt slut och risk för möte med civiliserade personer började uppstå, satt en av mustangerna framför en fickspegel granskade melankoliskt ett solexcem, som gav honom ett utseende, som endast en moder kunde älska. Såsom representant för det medicinska kunnandet försökte jag trösta honom med ett »jag tror i alla fall att du kommer överleva det här.» Han fäste en kärlekfull blick på mig och suckade: »Ja, men om det skulle gå galet vill jag i alla fall att du, P. O., skall ha pulkan.»

Den största fördelen med att man underkastar sig de otvivelaktiga mödorna vid pulkdiragning är trots allt inte, att man kan genomkorsa annars tillstängda ödemarker. Det mest tjugande är om man kan upprätta något slags basläger i dessa områden och därifrån företa kortare tripper i omgivningarna med lättare packning. Det finns ju många turister som ha den avundsvärda förmågan att falla i trance inför utsikten från Katarinahissen. Om jag inte missminer mig, står man där på omkring 50 meters höjd och skådar ut över en omgivande, för all del mycket vacker stad med horisonten på något 10-tal kilometers avstånd och sikten till stor del skyddad av stadens rök och damm. Stapla nu upp 402 Katarinahissar på varandra, fyll på omgivningarna med några tiotusental Fiskartorpsbackar ordna med ett 3 meter tjockt snötäcke över det hela, arrangera ett tropiskt solsken och glöm för all del inte att stänga av hissen. Sedan har ni en bild av Sarektjåtkko, Sveriges näst högsta fjäll. Att nå den utsiktspunkten är i sanning väl värd blod, svett och tårar — blod från skavsåren, svett från pulkdiragningen och tårar från isande stormar. Bli bara inte förvånad om ni vid de första nio bestigningarna finner sikten vara 20 meter på grund av att toppen ligger i molnen...

Per Olof.